

# BUITEN

17<sup>E</sup> JAARGANG N<sup>O</sup>. 19.

ZATERDAG 12 MEI 1923.



Foto C. Steenbergh.

DE RAAMGRACHT TE AMSTERDAM.



# BUITEN

Geïllustreerd Weekblad  
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

## INHOUD:

DE RAAMGRACHT TE AMSTERDAM, ILLUSTRATIE . . .	BLZ. 217
HET HUIS MET DEN BRONZEN KLOPPER, UIT HET ENGELSCHE, DOOR WILLIAM LE QUEUX (19) . . .	218
ONTVANGEN BOEKEN . . . . .	219
DE STADSTIMMERWERF TE LEIDEN, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD . . . . .	220
CATTLEA'S, DOOR E. TH. W., GEÏLLUSTREERD . . .	221
FRANSCH-MAROKKO, DOOR LEO KOOYKER, GEILL. BLZ. 222—225	
LOF DER TREKSCHUIT, DOOR MR. C. BAKE . . .	BLZ. 224
NA DE PAASCHVUREN, DOOR A. L. BROER . . . . .	225
HET HUIS GENAAMD „DE MARQUIS SPINOLA" TE ROTTERDAM, GEÏLLUSTREERD . . . . .	BLZ. 226—227
VAN MENSCHEN EN DIEREN, DOOR G. D. ROBERTS (7)	BLZ. 226
DE MAAS TE ROTTERDAM OP EEN MISTIGEN VOOR- JAARSDAG, ILLUSTRATIE . . . . .	228

## BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

*Men geveve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.*

*De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.*

*Tevens gelieve men achter op de foto's duidelyk aan te geven, wat ze voorstellen.*

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL  
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

## Het huis met den bronzen klopper

19) door WILLIAM LE QUEUX.

**D**E gedachte, dat ze geschandvlekt zou staan voor de heele wereld, maakte haar radeloos. In haar angst vervelde zij zich niet in staat een plan te bedenken om die vervolging te ontgaan. En wien kon zij in haar vertrouwen nemen, wien kon zij raadplegen? ☞ Toen viel het haar plotseling in, dat dokter Johnson—de dokter Johnson, dien zij reeds vroeger geraadpleegd had — per *Ibex* was gearriveerd en zijn intrek had genomen in het Brees Hotel. Doktoren waren gewend in vertrouwen te worden genomen door hun cliënten. Als ze hem eens de heele geschiedenis vertelde, erkende dat ze Sir Stephen had bemind zonder haar huwelijkstrouw te schenden, hem den brief toonde, dien zij zoeven ontvangen had. Zij was er zeker van, dat zij hem haar vertrouwen kon schenken en dat hij haar goeden raad zou geven. Zij besloot hem op te zoeken. Hij was thuis en was verheugd haar weer te zien. „Ik heb juist een brief van Preston gehad," zei hij, nadat zij eenige oogenblikken over onverschillige onderwerpen gebabbeld hadden, „en hij schijnt wel weer opgeknapt te zijn. U weet zeker, dat Jessica en haar onafscheidelijke vrienden ook in Dieppe zijn; maar u weet misschien nog niet dat zij en Miss Hagerston de bank hebben laten springen". „Ik wist zelfs niet, dat Jessica daar was," antwoordde Cora. „Maar ik heb ook niets van Yootha gehoord — sinds ze uit Engeland vertrokken is. Maar hoe kon zij met Jessica de bank laten springen? Ze spraken ternauwernood met elkaar". „En toch is het zoo, Mrs. Hartsilver," zei Johnson met een eigenaardigen blik. „Ik wou, dat het niet waar was, want onder ons gezegd, heb ik het niet begrepen op die vrouw. Preston schreef me dat zij en Miss Hagerston plotseling dikke vrienden waren geworden, en hij scheen het zich erg aan te trekken. Zij hebben elkaar toevallig in het hotel ontmoet en

Mrs. Robertson wist Miss Hagerston over te halen met haar in het Casino te gaan spelen, waar zij geweldig veel „chance" hadden — al vóór zij de Bank lieten springen. Hij zegt, dat Miss Hagerston door de speelzucht bezeten is en u weet, wat dat zeggen wil; of misschien weet u het niet; ik hoop dat u het niet weet". ☞ Cora zweeg; zij wist niet goed, hoe zij beginnen moest over haar eigen zorgen te spreken. Plotseling zei ze: „Ik ben eigenlijk hier gekomen, dokter, om u te raadplegen over een zaak, die strikt vertrouwelijk is en waar ik met niemand anders over zou durven spreken. Ik verkeer in een moeilijke positie, dokter". „Dat spijt mij," zei hij rustig. „En van welken aard zijn uw beslommeringen?" „Leest u dit en u zult alles begrijpen," antwoordde zij, hem den brief overreikend. ☞ Hij las en herlas hem zonder een spier op zijn gezicht te vertrekken. Toen vouwde hij het papier netjes dicht en gaf het haar terug. „Een ongelukkig toeval," merkte hij kalm op. „Hebt u eenig idee, wie de schrijver is?" „Niet het minste". „Waarschijnlijk een vrouw, in overleg met een man. U betaalt natuurlijk geen cent". „Maar wat moet ik dan doen? Bedenkt u eens wat er gebeuren zal, als ik niet betaal?" „Dus wat ze beweren is waar? De correspondentie bestaat?" „Ja," zei Cora fluisterend en hevig blozend. „Dat is jammer," zei de dokter. „Maar iedereen doet wel eens iets verkeerd in zijn leven, Mrs. Hartsilver, en dan is het 't best maar te overleggen hoe men de onaangename gevolgen van zijn fout kan ontkomen. Ik weet misschien nog beter dan u hoe het hart eener vrouw haar verstand kan doen zwijgen en daarom oordeel ik steeds zacht over zoo iets. Wist uw man ervan? Onder de omstandigheden zult u mij die vraag niet kwalijk nemen". „Niet voor zoover ik weet," antwoordde Cora snel. „maar sinds ik dien brief ontvangen heb, vraag ik mij af of men het hem misschien verteld heeft en of — dit hem wellicht in den dood heeft gejaagd". „Dat is niet onmogelijk, Mrs. Hartsilver, en toch ligt de schuld niet geheel bij u. Uw man wist, dat gij hem niet lief hadt en —" „Hoe weet u dat, dokter Johnson!" riep Cora uit. „Dat doet niet ter zake. Ook de oorzaak van den dood van uw man kunnen wij laten rusten. Thans moeten wij ons bezig houden met het heden en de toekomst". ☞ Hij zweeg even en vervolgde toen: „U zegt, dat u mij om raad vraagt. Goed. Maar dan reken ik er ook op, dat gij dien opvolgt". „Dat beloof ik u." „Welnu, dan raad ik u in geen geval afkoopgeld te betalen. De schrijver van dien brief is blijkbaar een „chanteur" van beroep, de eenige soort misdadiger die in dit land zijn verdiende loon krijgt, als men hem snapt. Wij moeten een val voor hem opzetten — voor hem, of voor haar. En ik geloof wel, dat me dit gelukken zal. Herinnert gij u de zelfmoord van Lord Froissart en zijn dochter? Welnu, in beide gevallen gevolg van chantage, ofschoon het nooit publiek geworden is. Beiden zijn nu dood, daarom mag ik het u wel in vertrouwen vertellen. De arme Vera Froissart was verliefd geraakt op een schurk, die haar verleidde en later geld aferste. Opgejaagd door den angst van ontdekking, verloor ze haar verstand en maakte in waanzin een einde aan haar leven. Later schreef de schurk haar vader waarom zij zich van het leven had beroofd, en dreigde met openbaarmaking, als hij niet betaalde. Froissart betaalde. Een tweeden en een derden keer. Telkens grootere bedragen. Toen de schavuit hem opnieuw een groote som wou afpersen, be kroop hem de vrees, dat hij ten slotte kaal uitgeschud zou worden en reisde hij naar Bournemouth, waar hij zich van de rotsen naar beneden wierp". Den avond tevoren had hij vele brieven geschreven. Een daarvan was aan mij gericht. Ik was zijn geneeskundige raadsman. Daarin stond de heele treurige geschiedenis. Ik heb na lezing den brief verbrand — zooals hij mij verzocht had — en nu spreek ik er voor den eersten en den laatsten keer over. Maar u heb ik het verteld om u te doen zien hoe verkeerd u zou doen te beginnen met afkoopgeld te betalen. Froissart deelde mij ook den naam mee van den man, die hem vervolgd had. Het gelukte mij hem te laten arresteren en veroordeelen. Op het oogenblik zit hij in de strafgevangenis, waarin hij nog jaren moet doorbrengen."

## VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

DE GREEP WORDT VASTER.

☞ Johnson's bemoedigende woorden hadden Cora gekalmeerd, maar toch niet heelemaal gerust gesteld. Zij had plan nog eenige weken weg te blijven en ook Johnson zou nog zoo lang op Jersey blijven. Wat kon er in dien tusschentijd gebeuren als ze den anoniemen brief onbeantwoord liet? Als zij geen annonce in de Morning Post plaatste, zou zij opnieuw



zulke brieven ontvangen; Johnson wees haar er op, dat het de schrijfster er niet om te doen was haar goeden naam aan te tasten, maar haar geld af te persen. „En bedenk,” vervolgde hij, „hoe meer brieven zij u schrijft en hoe erger zij u dreigt, des te meer materiaal u verkrijgt haar te laten veroordeelen.” ☒ Eenige dagen later zei Johnson, toen zij weer hun gewone avondwandeling maakten: „Weet u, wien ik vandaag ontmoet heb in de tuinen van de Pomme d'Or, Mrs. Hartsilver? Den jongen Hopford, den journalist. Toen hij hoorde, dat u ook hier was, zei hij, dat hij zeer hoopte het genoeg te hebben u te ontmoeten. Nu komen wij vanavond samen in de Pomme d'Or. Zoudt u nu misschien mee willen gaan? Ik kan u komen halen en ik ben er zeker van, dat gij u zult amuseeren.” ☒ Maar Cora moest tot haar spijt weigeren, daar de vrienden bij wie zij logeerde dien avond gasten ontvingen. „Ik wou, dat ik kon komen,” zei ze. „Ik zou 't heel wat aardiger vinden, dan den avond door te brengen met allemaal menschen, die ik niet ken en die me niet interesseeren. En ik had graag Mr. Hopford weer eens gesproken. Ik vond hem altijd heel aardig.” ☒ Hopford zat vol nieuwtjes toen hij dien avond Dr. Johnson in de Pomme d'Or ontmoette. „Kan jij me zeggen, Johnson,” was een der eerste vragen, die hij deed, „waarom Kapitein Preston tegenwoordig altijd een geladen revolver in zijn zak draagt?” „Ik wist niet, dat hij dat deed,” antwoordde de dokter verbaasd. „Wie heeft je dat verteld?” „Wel,” zei Hopford, „ik ben dat door toeval gewaar geworden. Onlangs kwam ik in gesprek met een oudsoldaat en het bleek, dat hij onder Preston gediend had. En toen ik zei, dat ik Preston heel goed kende, werd hij mededeelzaam en vertelde me wat hij al zoo tijdens den oorlog gedaan had en ik verzeker je, Johnson, dat was de moeite waard. En toen kwam 't voor den dag. Preston had tegenwoordig altijd een geladen revolver bij zich. — Ik vroeg waarom hij dat deed en de man antwoordde: „Dat weet ik niet, maar in de Henley week gaf hij mij order altijd zijn pistool geladen te houden en een week daarna begon hij dit bij zich te dragen.” „Verwacht hij dan, dat men hem zal aanvallen?” vroeg ik. En de man antwoordde heel ernstig: „Dat denk ik wel.” — Toen ik hem vroeg of hij ook wist door wien, zei hij: „Ik weet 't niet, maar wel weet ik, dat hij in China, in Shanghai, met raar volk in aanraking is gekomen en ik denk, dat sommigen daarvan nu hier zijn en 't op hem gemunt hebben.” In één woord, hij was niet gerust. Hij dacht, dat de Kapitein misschien beter deed niet te trouwen en zei, dat de jonge dame ook een geheim scheen te hebben. A propos, Johnson, heb je gelezen, dat Miss Hagerston met Mrs. Mervyn-Robertson en haar vrienden de bank te Dieppe hebben laten springen?” „Ik heb 't niet gelezen,” antwoordde Johnson, „maar ik heb er van gehoord.” „Welnu, ik was ook in Dieppe en daar heb ik allerlei zonderlinge geruchten gehoord. Van een bank-klerk hoorde ik onder andere, dat Preston het slachtoffer van chantage is geworden. Het is een lange verwarde geschiedenis.” „Wat? Nog meer chantage?” „Wat bedoel je met „nog meer”?” vroeg Hopford levendig. „Ik dacht aan een geval, dat me onlangs ter oore is gekomen,” zei Johnson, bevreesd zich verraden te hebben. ☒ Hopford keek hem scherp aan. „Ik hoorde,” zei hij toen langzaam en met nadruk, „dat Preston gedwongen werd afkoopgeld te betalen aan een vrouw, die dreigde iets leelijks publiek te maken betreffende de mooie Mrs. Hartsilver. Heb jij misschien ook zoo iets gehoord?” „Dan zou ik het nog niet aan een journalist vertellen,” zei Johnson lachend. „Ik kan je geen ongelijk geven,” antwoordde Hopford glimlachend. „Maar geloof me: wij, journalisten, verzwijgen vaak meer, dan wij vertellen. En als ik er iets toe kon bijdragen, eenig licht te verspreiden over de serie geheimzinnige zelfmoorden der paar laatste maanden, zou je op mijn volledige medewerking kunnen rekenen. Ik heb namelijk ook gehoord, dat Archie la Planta betrokken was bij den diefstal van juweelen, die verzekerd waren bij de maatschappij waarvan Lord Froissart directeur was; en dat men vermoedde, dat de verzekeraar tevens de dief was. Maar men kon niets bewijzen en de maatschappij moest dus betalen. Alles bijeen genomen, Johnson, voel ik, dat ik op het spoor ben van iets belangrijks, en ik ben overtuigd, dat ik er meer van te weten zal komen als ik in Parijs ben.” „Ga je dan naar Parijs? Daar heb je me niets van verteld.” „O neen?” riep Hopford uit. „Welnu ja, ik ga binnen enkele dagen. Een vriend van mij, die aan de *Matin* is, was onlangs in Londen. En toen ik hem vertelde van de epidemie van zelfmoorden, die hier in den

laatstentijd gewoed had, en de namen van eenige der slachtoffers noemde, zei hij, dat, als ik de moeite wou nemen naar Parijs te komen, ik daar vermoedelijk in samenwerking met hem heel wat aan het licht zou kunnen brengen. . . Vertel me eens, Johnson, heb jij daar ook misschien nog kennissen, die mij van dienst kunnen zijn?” ☒ Johnson dacht even na, toen vroeg hij: „Waar denk je te logeeren?” „Dat weet ik nog niet,” zei Hopford. „Ik wou liefst kamers hebben in de buurt van Montmartre, omdat mijn vriend daar woont.” „Welnu, ik heb een vriend — een psychiater en een bijzonder schrandere kerel — die een *appartement* bewoont in de Rue des Petits Champs bij de Place Jeanne d'Arc. Ik weet zeker, dat hij je met groot genoeg zal ontvangen en dat jelui het goed samen zult kunnen vinden. Wij hebben vroeger samen in Hong Kong gewoond, en later is hij mijn plaatsvervanger geweest in Shanghai.” „Shanghai!” riep Hopford opgewonden uit. „Dat is prachtig! Ik zocht juist iemand, die me daar iets van zou kunnen vertellen.” „Mijn vriend kent Shanghai van binnen en van buiten,” zei Johnson. „Zal ik je een introductie voor hem geven?” „Heel gaarne,” antwoordde Hopford. „En als 't kon, zou ik dolgraag bij hem logeeren. Heb je in Shanghai ooit gehoord van een zekeren Fobart Robertson?” „Dat zou ik denken! Een der ergsten — een gewone avonturier. Hij trouwde met —” Plotseling zweeg hij. ☒ „Mrs. Mervyn-Robertson!” riep Hopford opgewonden uit. „Dat heb ik niet gezegd,” zei Johnson verlegen. „Je hebt 't niet gezegd, maar je hebt 't gedacht,” merkte Hopford triomfantelijk op. „Prachtig! De legkaart begint heel aardig in elkaar te sluiten. En ken je misschien uit dien tijd ook een man, Timothy Macmahon genaamd? Je weet, dat Lord Froissart zijn geheele vermogen aan diens weduwe heeft nagelaten.” „Ja. Ook Macmahon heeft een tijd in Shanghai gewoond. En evenzoo Julius Strindberg — de man van de vrouw wier paarlensnoer op het bal in de Albert Hall gestolen is. Maar zooals ik zei, mijn collega is de man, die je daar meer van zal kunnen vertellen. Vóór je weggaat, zal ik je een aanbeveling voor hem meegeven.” „Dat is mooi van je. Zoowel uit persoonlijke nieuwsgierigheid als in de hoop iets bizonders voor mijn krant te krijgen, interesseert mij deze zaak bijzonder.” ☒ Zij bleven nog eenigen tijd praten, en toen zei Johnson zoo onverschillig mogelijk: „En mocht je praatjes hooren omtrent Mrs. Hartsilver, Hopford, laat 't me dan eens in vertrouwen weten.” „Nu je me dat vraagt,” zei Hopford, „wil ik je wel zeggen, dat ik ze al gehoord heb; en dat ik er geen woord van geloof. Wil ik je zeggen wat ik gehoord heb? Maar natuurlijk in 't strikste vertrouwen.” „Ja, ja, Wat is 't?” Hopford merkte best hoe opgewonden zijn vriend werd. Blijkbaar boezemde de jonge weduwe den dokter belangstelling is. „Jawel,” dacht hij, „blijkbaar diepe belangstelling.” „Welnu, ik heb van twee kanten het verhaal gehoord, dat Preston en Mrs. Hartsilver samen trachtten iets van heel leelijks aard geheim te houden. Maar zooals ik je zeg, ik voor mij geloof er niets van.” „Van wie heb je 't gehoord?” „Van twee lui aan ons blad. Je weet misschien wel, dat verslaggevers nooit vertellen hoe ze achter iets gekomen zijn. En ik heb ze beiden gezegd, dat ik Mrs. Hartsilver persoonlijk kende en dat ik overtuigd was, dat het heele verhaal leugen was.” „Ze zullen er toch niets van in de krant zetten?” vroeg Johnson; en weer was Hopford getroffen door den angst, die uit zijn stem sprak. „Wel neen. Al zou 't waar zijn, zouden ze dat nog niet doen, omdat ze niets zouden kunnen bewijzen. Wees daaromtrent gerust. En ik verzeker je, zoodra ik iets meer hoor, zal ik 't je doen weten.” ☒ Het was inmiddels laat geworden en de beide vrienden verlieten pratend de Pomme d'Or.

(Wordt vervolgd)

### Ontvangen boeken.

Bij J. B. Wolters, Groningen—Den Haag, verscheen de 7e herziene druk van „Veevoeding” door J. Kok. (No. VI van de Handleiding bij het onderwijs van land- en tuinbouwwinterkursussen). ☒ Van den uitgever C. Morcks Cz., te Dordrecht ontvingen wij „Oud Blauw” door P. Riccardijn, en „Vogel-fotografie met behulp van electriciteit”, door Dr. C. Eijkman. ☒ V. V. V. te Bergen bij Alkmaar zendt ons een boekje met enkele mededeelingen over en vele afbeeldingen van Bergen en Bergen aan Zee en hunne schoone omstreken. ☒ Van de Algemeene Nederl.-Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer (The official information office for Tourists) te 's-Gravenhage ontvingen wij haar uitgave „Haarlem and the Bulbfields.”





Foto C. Steenbergh.

DE STADSTIMMERWERF TE LEIDEN.  
RECHTS HET HUIS VAN DEN MEESTER-TIMMERMAN, GEBOUWD IN 1612.

## DE STADSTIMMERWERF TE LEIDEN.

OFSCHOON het gebied der stedelijke overheidsbemoeiing in vroeger eeuwen héél wat beperkter was dan tegenwoordig, was er toch wel het een en ander, dat de stad in eigen beheer had en diende te onderhouden. Men denke aan de stedelijke gebouwen en poorten, aan de muren en andere verdedigingswerken, de in vele Hollandsche steden talrijke bruggen, de kaden, de bestratingen e.d., voornamelijk dus wat tegenwoordig tot den dienst der Openbare Werken gerekend wordt. Zoo ontstond de behoefte aan eigen stedelijke werkplaatsen, gewoonlijk stadstimmertuinen of -werven genoemd, waarop meestal timmer- en steenhoudersloodsen en berg- en opslagplaatsen, benevens woningen voor den Meester-Timmerman en den Meester-Steenhouwer werden gebouwd, personen, die dikwijls een zeer belangrijke positie innamen, weinig verschillende van die van stadsarchitect. ☒ Amsterdam had reeds in het begin der 16e eeuw zulk een timmerwerf, aanvankelijk de „Scafferie” genaamd, ongeveer ter plaatse van het tegenwoordige Binnengasthuis; later is zij herhaaldelijk verlegd. Van den tweeden Stadstimmertuin bij de Nieuwe Doelenstraat bleven nog twee fraaie poortjes behouden; zij bevinden zich thans — trouwens reeds bijna drie eeuwen — voor de v.m. St. Agnietenkapel en den ingang van het Burgerweeshuis aan de St. Luciensteeg. De stadssteenhoudwerij of „stads-metseltuin” was in een ander gedeelte der stad. ☒ Leiden, ofschoon nog in den aanvang der 16e eeuw Amsterdam in inwonerstal overtreffende, schijnt eerst veel later de behoefte aan zulk een stedelijke werkplaats te hebben gevoeld. Eerst in 1603, dus nadat het door de vestiging binnen zijne muren van tal van Zuid-Nederlandsche uitgewekenen sterk in inwoners was toegenomen, werd tusschen het Tuchthuis (‘s-Gravensteen) en het Rapenburg, op de terreinen van het voormalige Pieter Simons-Begijnhof, daartoe door de stad aangekocht, een timmerwerf aangelegd. Naar gezegd wordt heeft de straat die er langs liep, aan deze werf, met haar werk- en zaaghuis

en houttuin, haar naam (Houtstraat) te danken. ☒ Bleek het al spoedig, dat men daar over te weinig ruimte beschikte? Vond men het, aan het weldra tot de deftigste gracht der stad geworden Rapenburg, toch eigenlijk geen geschikte plek voor een timmerwerf met den daaraan onafscheidelijk verbonden rommel? Werd de grond misschien al te zeer begeerd als bouwterrein? Hoe het zij, reeds kort na de vierde vergroting der stad in 1610, werd besloten de werf te verplaatsen naar de noordwestzijde der stad, aan het breede Galgewater, en nabij den nieuwen vestwal, niet verre van de Morschpoort. Aan de oostzijde van het nieuwe terrein verrees, in 1612, het huis van den Meester-Timmerman, aan de westzijde dat van den Meester-Metselaar, en daarachter dat van den Meester-Steenhouwer, waarin boven een poort het wapen der stad, het jaartal 1616 en de woorden „Stadts Steenhouders winkel” werden aangebracht. De ruimte tusschen het eerstgenoemde huis en de twee andere, de groote werkplaats of werf, waarop men ook nog een smidse bouwde, werd voor zoover noodig, omsloten door een hoogen muur en, aan de voorzijde, gedeeltelijk door lage werkhuisen en magazijnen tot berging van hout en ander materialen. Aan deze zijde verleenden twee groote poorten tot de werf toegang; boven de oostelijke poort aanschouwde men alweder het stadswapen, alweder het jaartal 1616, benevens het woord „Stadts timmerwerf”. Blijkbaar is het geheele complex in de jaren 1612—1616 opgetrokken. Een magazijn voor bouwmaterialen, dat meer achterwaarts lag, werd in 1650 door een grooter vervangen. ☒ Het voornaamste van het oostelijke gedeelte evenwel werd in de eerste helft der 19e eeuw te eischen, dat juist daár een kazerne werd gebouwd, zoodat werd. Dit huis, een pendant van dat van den Meester-Timmerman, schijnt juist hetzelfde aanzien te hebben gehad.



We weten dus precies, hoe het er heeft uitgezien, en kunnen ons met niet al te veel moeite voorstellen, welk een kostelijk geheel deze Timmerwerf moet hebben gevormd, zooals ze geflankeerd werd door die twee huizen met hunne mooie gevels. ☞ Mooie gevels inderdaad! Want het behouden-gebleven huis van den Meester-Timmerman bezit een der fraaiste gevels in Hollandschen renaissance-stijl, welke ons land nog rijk is. Overdadig versierd is hij geenszins; de staande leeuw met het wapenschild van Leiden, op een hoog voetstuk, die den top bekroont en die bewerkt dat de trapgevel er rijziger uitziet dan hij in werkelijkheid is, vormt eigenlijk het eenige ornament. Maar hoe fraai zijn de kruiskozijnen, hoe aardig is het deurkozijn met het jaartal 1612, hoe mooi loopen de zandsteenbanden door den warm-rooden baksteen, hoe levendig staan de radiaal geplaatste sluitsteen boven de ramen, en hoe vroolijk kleuren bij dit alles de rood en wit geverfde luikjes! ☞ Door den bouw der noodlottige kazerne werd de straat voor de werf doodlopend gemaakt. Er was dus weinig bezwaar tegen, haar aan het openbaar gebruik te onttrekken, wat geschiedde — onze voorvaderen hadden ook van die afsluiting nog wel wat mooiers gemaakt — door plaatsing van een armzalig houten hek. Met het gevolg, dat de mooie gevel veel minder de aandacht trekt dan hij verdient, en al te weinig tot zijn recht komt. ☞ 'n Wonderlijke tijd toch, toen men in 's lands belang een oud gebouwencomplex verminkte, een mooien gevel sloopte en een fraai gelegen stadsgeedeelte verknoeide....

A. L.

## CATTLEYA'S.

**N**OG steeds hebben de Orchideeën als het ware een magnetischen invloed op het groote publiek. Spreekt men van Orchideeën, dan denkt iedereen direct niet alleen aan de fraaiste en grilligste, maar ook aan de kostbaarste bloemen. Wordt door iemand een bloemstuk besteld met Orchideeën er in, dan weet hij van te voren, dat dit op de ontvangster of den ontvanger indruk zal maken. Zegt men op een receptie, waar een schat van andere bloemen aanwezig is „wat een magnifieke Orchideeën zijn er in dit stuk” dan weet men daarmede indruk te maken en het bedoelde bloemwerk minstens honderd percent in waarde bij alle aanwezigen te doen stijgen. ☞ Ontkend kan dan ook niet worden, dat er onder de Orchideeën een groot aantal is, wier bloemen tot de allerfraaiste behooren en zij, die de prachtige uitstalling van deze planten op de laatst gehouden Gentsche Floraliën hebben gezien, zullen gaarne bereid zijn te erkennen dat, mogen er al bloemen zijn, die ze evenaarden, er slechts weinige zullen wezen, die de Orchideeën in pracht en grilligheid van vormen overtreffen. Zij behooren tot de edelste vorstinnen onder de bloemen. ☞ Onder deze prachtbloemen nemen de *Cattleya's* een allereerste plaats in en wonder is dit niet, want zij munten uit door vorm, kleur en afmeting, terwijl de kwekers er in geslaagd zijn door selectie en hybridatie met bloemen uit andere geslachten er vormen van te winnen, die door kleurspel alles overtreffen, wat zich met de stoutste verbeelding slechts laat denken. ☞ Het geslacht *Cattleya* is reeds tamelijk oud en werd door den beroemden Engelschen plantkundige Dr. Lindley gegrond op een der fraaiste soorten, de *Cattleya labiata*. In het begin der achttiende eeuw wijdde hij dit geslacht aan een der meest bekende Engelsche plantenliefhebbers, Mr. William Cattley, die de beroemdste verzameling tropische Orchideeën van dien tijd bezat. ☞ Het aantal soorten van het geslacht is niet bijzonder groot



EEN MOOIE CATTLEYA.

en aangezien het niet juist begrensd is, zijn de meeningen daarover eenigszins verschillend; meer dan dertig bedraagt het zeker niet. Zeer groot echter is het aantal verscheidenheden; er zijn goede kenners van deze planten, die beweren, dat geen bloemen van twee planten hetzelfde zijn. Daarbij is het aantal kruisingen legio, en genieten die met de twee geslachten *Laelia* en *Sophronites*, waaruit de *Laelio-Cattleya's* en *Sophracattleya's* ontstonden zeer terecht een wereldreputatie. ☞ Het gebied, waarover de *Cattleya's* verspreid zijn, is zeer uitgebreid; zij worden gevonden in het warmste gedeelte van Zuid-Amerika, dat zich van Mexico af tot de Zuidelijke provincie van Brazilië uitstrekt. Zij, die echter denken, dat zij daarom ook in een bij uitstek warme kas moeten gekweekt worden, vergissen zich, aangezien de *Cattleya's* uitsluitend in hoogere bergstreken worden gevonden, waardoor zij een gematigde en ook luchtige temperatuur verlangen, iets wat vooral bij de cultuur duidelijk merkbaar is. ☞ Zooals ik reeds zeide, behooren de bloemen der *Cattleya's* tot de grootste en mooiste onder de Orchideeën; er zijn enkele soorten, wier bloemen een doorsnede van 15 tot 20 c.M. kunnen bereiken. Enkele van haar voornaamste eigenschappen zijn: dat de kelkbladen, de z.g.n. petalen, geheel vrij zijn en in den regel smaller dan de bloembladeren of sepalen, die gewoonlijk wijd uitgespreid staan; het derde bloemblad, bekend onder den naam van het lipje of labellum, geeft in den regel een buitengewone bekoring aan de bloem; het is min of meer buisvormig en eindigt in een drietal lobben, waarvan de middelste in den regel



BLOEIENDE CATTLEYA.



breed en somtijds bijzonder fraai gegolfd is. Het is vooral deze lip, die de bloem dikwijls bijzonder aantrekkelijk maakt. ☞ De kleur der *Cattleya's* is geheel bijzonder en zoo afwijkend, dat er door schilders en teekenaars dikwijls van cattleyapaars gesproken wordt. Het is een geheel bijzondere tint van paarsrood, waarin nu eens de eene, dan weder de andere nuance de bovenhand heeft, die een zijdeachtigen weerschijn heeft en bij enkele soorten, door de bijzondere teere bouw der bloembekleedselen, bijna doorschijnend is. Bij de verschillende soorten wordt deze eigenaardige kleur in de meest denkbare tinten, van bijna zuiver wit, tot tegen donker paarsrood toe aangetroffen. Deze fraaie cattleyakleur is de grondkleur voor de kelk- en bloembladeren, waartegen dan die van den lip gewoonlijk bijzonder afsteekt. Die lip toch is in den regel geteekend door een grootere of kleinere donkere vlek, die bij sommige soorten en verscheidenheden zoo kenmerkend kan zijn, dat zij als het ware het geheele voorkomen van de bloem beheerscht, wat nog daardoor verhoogd wordt, dat zij dikwijls sterk spreekt tegen de teekening van de keel, die gewoonlijk heel anders en zeer afwijkend is. Deze toch is in den regel goudgeel of wel goudgeel met purper gaderd of gestreept, met welke kleur dan de donkerpurpere vlek van het lipje een sprekend contrast vormt. ☞ Wanneer men nu bedenkt, dat al deze kleuren bij de verschillende soorten en variëteiten in de meest denkbare scha-keeringen voorkomen, dan kan men zich voorstellen welk een oneindig aantal verscheidenheden er in dit geslacht voorkomen. ☞ Zooals met de meeste Orchideeën het geval is, zijn de planten der *Cattleya's* zelf, wanneer zij goed ontwikkeld zijn, verre van fraai. Een kweeker kan zich verheugen in haar krachtig en gezond voorkomen, een liefhebber zal haar nooit een sierplant noemen, zoodat haar waarde dan ook geheel in haar bloemen is gelegen en dat het geslacht zich in zulk een reputatie mag verheugen, is zeker wel het meest sprekende bewijs hoe mooi deze zijn. De meeste soorten zijn in het bezit van een min of meer kruipenden, eenigszins vleeschachtigen wortelstok, waaraan de z.g.n. schijnknollen zich ontwikkelen; deze zijn nu eens kort en gedrongen, dan weder lang gerek, bij sommige soorten tot bijna 1 M. lang. Boven op deze schijnknollen zijn dan de bladeren ingeplant, die ook voor de verschillende soorten zeer afwijkend zijn; in den regel zijn zij dik en vlezig met een lederachtige opperhuid. De kleur der schijnknollen en bladeren is in den regel grasgroen, bij sommige bronsgroen en bij enkele met een min of meer paarsen weerschijn als overtogen. Boven op de schijnknollen ontwikkelen zich dan de bloemen, uit een schede, die gewoonlijk uit een paar schutbladeren bestaat. Vreemd is het voorkomen van een krachtig ontwikkelde *Cattleya* wel, mooi echter niet. De bloemen staan tot bloeiwijzen vereenigd. Bij de meeste soorten zijn die armbloemig, d.w.z. dat zij slechts uit twee tot vier bloemen bestaan; er komen echter soorten voor met tien tot twaalf bloemen aan één bloeiwijze. ☞ Alle *Cattleya's* behooren tot de z.g.n. epiphytische Orchideeën, d.w.z. tot die, welke op andere planten, doch niet ten haren koste leven. Zij worden in den regel op boomen aangetroffen en deze groeiwijze in verband met de streek, waar zij worden gevonden, levert uitmuntende aanwijzingen voor haar cultuur. In de eerste plaats dan verlangen zij een zeer lichten en toch voedzamen grond, die vooral goed water doorlatend moet zijn; gewoonlijk wordt er vezelgrond ver-



FRANSCH-MAROKKO.  
GEZICHT OP RABAT, DE RESIDENTIE VAN DEN SULTAN  
VAN MAROKKO EN VAN DEN FRANSCHEN GOUVERNEUR,  
MET NESTEN DER HIER IN GROOT AANTAL  
OVERWINTERENDE OOIEVAARS.

meengd met veenmos, stukjes houtskool en scherp zand voor gebruikt. De potten waarin men ze plant, moeten goed gedraieerd en ongeveer voor de helft met potscherven gevuld zijn. Zij mogen niet te vast opgepot worden, waartoe het grondmengsel zich trouwens niet leent. Zij verlangen een temperatuur tusschen de 50°—65° Fahr. Zijn zij aan den groei, dan kan die wat hooger zijn, verkeerden zij daarentegen in haar rusttijd, dan moet die iets lager wezen. Gedurende de laatste periode, die gewoonlijk in den winter valt, moet men ze tamelijk droog houden, in haar groeitijd daarentegen verlangen zij tamelijk veel water. Bij het gieten lette men er vooral op, dat geen water tusschen de bladeren der jonge scheuten komt, aangezien die daardoor gemakkelijk afrotten. De atmosfeer, waarin men ze kweekt, moet tamelijk vochtig zijn, en eveneens is, veel frissche lucht een vereischte. Uit een en ander volgt, dat, al mogen zij voor den kweeker en den goed toezienden liefhebber niet lastig in de cultuur zijn, het toch geenszins kamer- of z.g.n. serreplanten zijn, al houdt een in bloei staande *Cattleya* het wel eenigen tijd in de kamer uit, wanneer tenminste de lucht er niet al te droog is. ☞ Behalve als bloeiplanten genieten de *Cattleya's* een bijzondere reputatie als snijbloemen, want vreemd is het dat, al zijn zij nog zoo teer van bouw, zij afgesneden tamelijk lang frisch blijven, waarom zij dan ook zeer geschikt zijn om in bloemstukken te verwerken. Een bezwaar hierbij is, dat zij erg kort van steel en daardoor slechts voor bepaalde doeleinden te gebruiken zijn. In een bloemstuk verwerkt, zullen zij echter nooit nalaten door haar bijzonderen vorm en sprekende kleuren ieders aandacht te trekken. ☞ De *Cattleya's* behooren ongetwijfeld tot de meest gezochte Orchideeën en zij zullen haar naam blijven handhaven zoolang er liefhebbers van bloemen zijn en die zullen er wel altijd blijven.

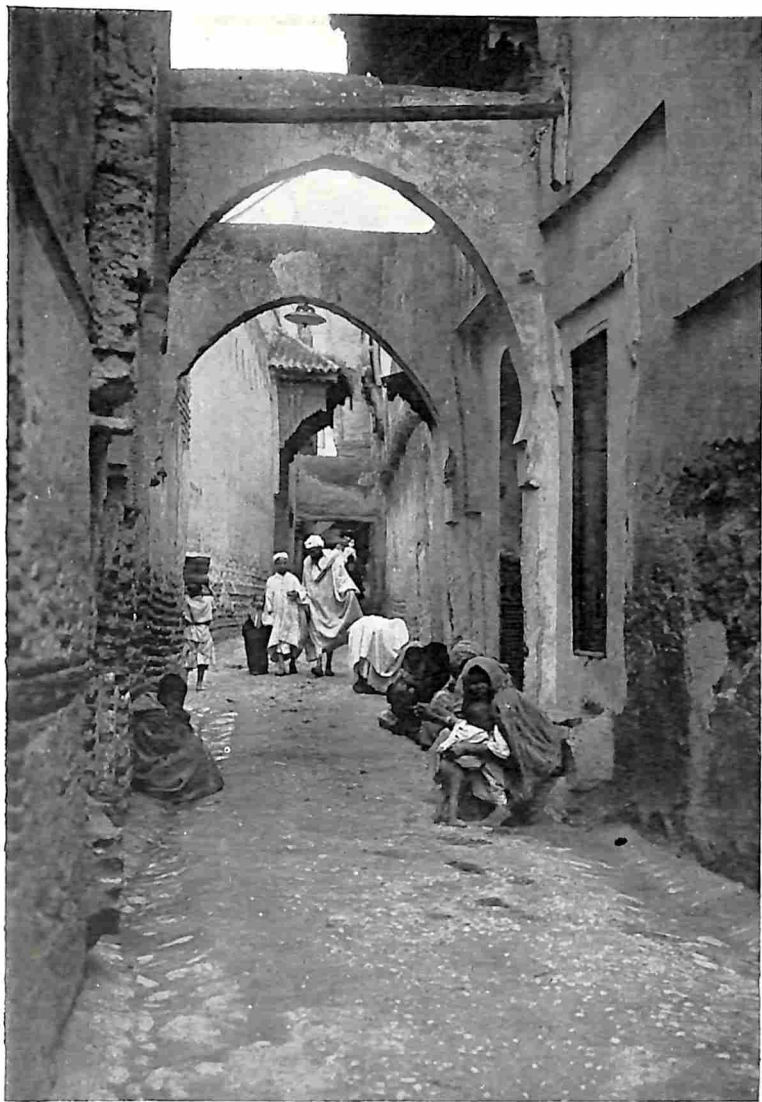
E. TH. W.

## FRANSCH-MAROKKO.

ZIJN we van plan onze zomervacantie in Schotland, Tyrol of Noorwegen door te brengen, zoo zoeken we een atlas op, of vragen een handboekje in het reisbureau, en stellen ons eenigermate op de

hoogte van het land dat wij gaan bezoeken, maar onze kennis van de verdere geographie berust in hoofdzaak op wat nog van onze schooldagen hangen bleef, of op een blik dien we op een kaart wierpen, wanneer we onze kinderen eens bij het schoolwerk moesten helpen. Daar nu Marokko verdeeld werd in 1913, en dit ons heel weinig interesseerde, hebben we zoo'n vaag besef, dat Marokko ergens tegenover Gibraltar aan de Middellandsche zee ligt, en dat er af en toe nogal gevochten wordt. ☞ Marokko vormt het noord-westelijk deel van Afrika, maar het noordelijkste punt, de stad Tanger met het omliggende land, is — door de acte van Algeciras — een neutrale zône geworden, waar wel is waar de Sultan van Marokko nog regeert, maar door Engeland, Frankrijk en Spanje (voor den oorlog ook door Duitschland) leelijk op de vingers gekeken wordt. Rondom deze neutrale zône ligt het Spaansche protectoraat, dat 't geheele noorden van Marokko inneemt, en een strook van circa 100 K.M. Fransche kolonie Algiers, in het Oosten tot den Atlantischen Oceaan in het Westen, waar een goede haven, Larache,

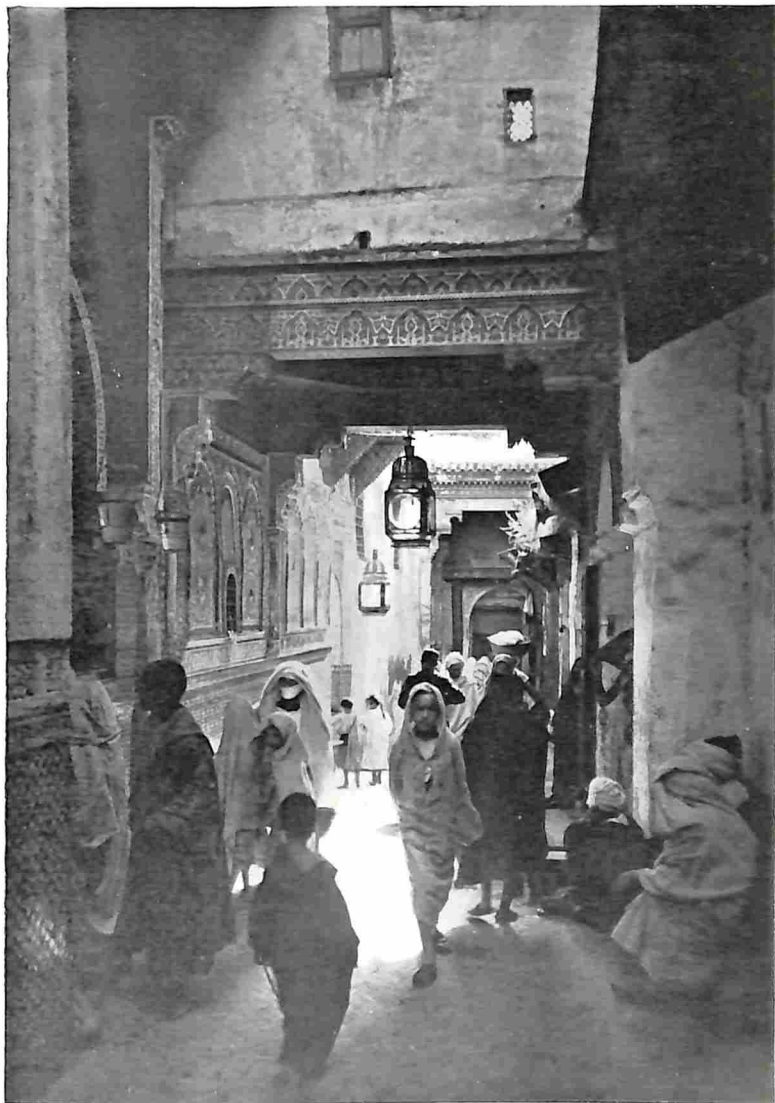




FRANSCH-MAROKKO.  
STRAAT IN FEZ DJEDDID (HET NIEUWE FEZ) DAT  
ECHTER OOK ZÉÉR OUD IS.

is. Eerst ten Zuiden van deze Spaansche strook begint het Fransche protectoraat, dat geheel Marokko omvat, en er het leeuwendeel van vormt, maar geen havens aan de Middellandsche Zee bezit. Aan den Atlantischen Oceaan volgen de havens Kenitra, Salé, Rabat, Casablanca, Mazagan, Safi, Mogador en Agadir, van het Noorden naar het Zuiden op elkaar, waarvan alleen Casablanca behoorlijk uitgebouwd is, en grootere stoomschepen kan opnemen. ☞ Naar Casablanca, in de wandeling kortweg Casa genoemd, voert ons dan ook de stoomboot van Marseille of Bordeaux, van welke beide plaatsen uit men driemaal in de maand een elkaar afwisselende verbinding heeft. Bordeaux ligt dicht bij Parijs dan Marseille, waardoor het gemakkelijker wordt op een behoorlijk uur des morgens uit Parijs (10 uur) en 's-avonds met de boot uit Bordeaux te vertrekken, wat in Marseille niet mogelijk is, maar — door de angst voor de beruchte Golf van Biskaye, m.i. tamelijk ongemotiveerd — is de route over Bordeaux minder populair dan die over Marseille. Echter kan men Marokko ook van de Oostzijde, van de Fransche kolonie Algiers uit bereiken, en wel, door van Marseille per boot naar Oran te gaan (vertrek Zaterdagavond om 5 uur; aankomst Oran Maandagmorgen om 7 uur) vandaar — na de stad bewonderd te hebben — per spoor naar Oudjsda, op de grens tusschen Algiers en Marokko, dat men nog des avonds kan bereiken, en dan, met de draisine van het Fransche veldbaantje, naar Fez, waarheen ook geregeld verbinding per auto bestaat. Fez, de hoofdstad van Marokko, is door een gewonen spoorweg met Rabat en Casa verbonden, en men is bezig met den spoorweg van Casa naar Marakech in het Zuiden. ☞ Van zijn drie residentiesteden: Fez in het Noorden, Marakech in het Zuiden en Rabat aan de kust, schijnt de sultan de laatste te prefereren; tenminste hij woont er bijna voortdurend, maar het is zeer goed mogelijk, dat de Fransche Gouverneur (eigenlijk heet hij Résident Général) hier ook een woordje meegesproken heeft, en, waar hijzelf zijn zetel in Rabat heeft, stelde hij het wellicht op prijs den Sultan van Marokko een beetje in zijn

nabijheid te houden. Hoe het zij, de aanwezigheid dezer beide machtigen te Rabat heeft aan deze stad reeds een groote beteekenis gegeven, die zij vroeger nooit bezat. Wel was Rabat reeds in oude tijden een haven van beteekenis, maar slechts voor de zeer kleine schepen der zeeroovers, die zelden een dek bezaten, en ook maar net, bij hoog water, over den zandbank konden slippen, die de Oued Bou Regreg, de Schildpaddenstroom, die langs Rabat in den Oceaan loopt, bij zijne monding vormt. Eenmaal daar overheen, lagen ze echter zeer veilig in de rivier, goed beschut tegen de hier zeer veelvuldig voorkomende stormen, en zich vroolijk makend over eventuele vervolgers, die hen hier niet dorsten te volgen, of — indien ze dit probeerden — onvermijdelijk vastliepen en een gemakkelijke prooi der zeeschuimers werden. Niet alleen werd zowel schip als lading genomen, maar de opvarenden konden zich gelukkig rekenen, indien zij in het gevecht met de Mohammedanen den dood vonden, want hun verder leven werd één aaneenschakeling van jammer en ellende. Terstond als christenslaven naar het binnenland verkocht, stond hun daar slechts één middel open hun lot eenigszins te verzachten, n.l. door hun godsdienst te verloochenen en Muzelman te worden; dan waren ze onder zeker restricties vrij, maar werden toch, als renegaat, veracht. Vooral het lot der christenvrouwen en meisjes, die in de handen der Mooren vielen, was ontzettend; zij, die door een rijken Moor, als bijwif, genomen werden (trouwen kon hij zoo'n christenhond natuurlijk niet) waren er nog het beste aan toe; het lijden der overigen zal ik niet trachten U hier te beschrijven; het is te verschrikkelijk, en we kunnen het, ach zoo goed, begrijpen, dat zij, om dit lot te ontgaan, Christus verloochenden. De mannen werden meestal gebruikt voor het opbouwen der uitgestrekte paleizen der tyrannen van Marokko; ze werden erger dan dieren behandeld en met de zweep naar het werk gedreven. ☞ Gedurende de regeering van den Sultan Moulay Ismael, een tijdgenoot van Lodewijk XIV, die een ware bouwwoede ten toon spreidde, werkte een leger van 30,000 slaven aan den opbouw zijner paleizen en wegen in Meknes, waarvan meer dan de helft



FRANSCH-MAROKKO.  
INGANG NAAR DE MOSKEE IN DE WINKELSTRATEN  
(SOUKS) VAN FEZ BALI, HET OUDE FEZ



Christenen waren. Reusachtige bouwwerken werden met deze legers van slaven tot stand gebracht. De tyran bouwde een paleis van 1600 M. in het vierkant tusschen wallen van leem, die hier en daar een dikte van acht meter bereiken. Daarbinnen lagen pleinen met arkaden, uitgestrekte paleizen met tuinen, terrassen en vijvers. Hier woonde Moulay Ismael later en reeds gedurende den bouw, met zijn onmetelijk gevolg, terwijl een groot deel alleen voor harem was ingericht, want hij had behalve de vier wettige vrouwen, die de Koran hem toestond nog honderden anderen, en daarenboven nog vele slavinnen; bij al deze vrouwen had de tyran achthonderd kinderen. Hij liet stallingen bouwen voor 10.000 paarden, groote wegen aanleggen, waterleidingen, vijvers, ja, wat niet al? De tyran hield ervan zelf te paard het werk van zijn slaven te controleeren, en dengene dien hij luierend aantrof, wachtte een onmiddellijke dood, ja dikwijls doodde hij er eenigen alleen voor het genoegen om te moorden. Sprong hij bijv. te paard, zoo liet hij den toom en den stijgbeugel door twee slaven vasthouden, trok, terwijl hij sprong, zijn zwaard, en onthoofdde met een bliksemsnelle beweging beide slaven. Hij beroemde er zich op, dat hij — persoonlijk — 20.000 menschen had gedood. Daar hij voor al zijn bouwwerken steenen tekort kwam, liet hij deze door de slaven wegslepen uit de vroegere Romeinsche nederzetting Volubilis, even ten Noorden van Meknes, en een bezoek overwaard. Deze slaven moesten de zware steenen, die de Romeinen gebruikt hadden, losmaken, en een tweede ploeg transporteerde ze een eind weegs, waar een derde ploeg ze overnam, zoodat een lange keten van Christenslaven van Volubilis tot Meknes werkte. Gedurende dit werk werd de zoozeer gehate tyran ziek, en toen de tijding van zijn dood in Meknes bekend werd, ging deze als een loopend vuurtje langs den keten van slaven naar Meknes. Het werk stokte, de arme drommels konden en durfden hun ooren niet te gelooven. Maar het gerucht werd bevestigd en aanstonds liet iedereen den steen, waarmede hij bezig geweest was, liggen, en ging naar huis. Niemand hervatte dit werk, en nu — twee eeuwen later — liggen ze er nog langs dezen weg van Volubilis naar Meknes. Geen plaats in Marokko wekt zulke herinneringen op aan het grootsch verleden van Marokko op als Volubilis. Hoe de Romeinen er toe gekomen zijn, hier, zoover in het binnenland door te dringen, zal wel steeds een raadsel blijven. Zeker is het dat er een wondermooie stad moet geweest zijn, want de opgravingen hebben de vloeren en zuilenresten van de grootste paleizen blootgelegd, die hier vóór twee duizend jaren stond. Van hier bouwden ze een heirweg voor hunne legioenen naar de kust bij Tanger, en enkele bouwwerken van dezen aanleg worden tot op den huidigen dag gebruikt. Niet ver van hier, nauwelijks op twee kilometer afstands, waar de weg door een olijvenbosch voert, vindt ge een geheel ander oord, de heilige stad Moulay Idriss, waar het gebeente van dezen Heilige, den stichter van het Moorsche rijk, bewaard wordt door zijne volgelingen en waar geen Europeaan toegang heeft. De heilige stad, die rondom de graftombe gebouwd is, ligt bovenop een heuvel. Tot den voet van dezen heuvel mogen Europeanen naderen, en hier kunnen ze af en toe de feestelijkheden, ter eere van

den Heilige, en de optochten bewonderen. Het spreekt boekdeelen voor de achting, die de tegenwoordige fransche gouverneur maarschalk Lyautey bij de Mooren geniet, dat zij hem, toen hij door Moulay Idriss trok, uitnoodigden dat zij hem, toen hij door Moulay Idriss binnen te treden, en 't in de graftombe van den Heilige binnen te treden, dat hij getuigt tevens voor den takt van den Gouverneur, dat hij dit eerbewijs van de hand wees, daar hij zich niet waardig achtte hier binnen te gaan. Moulay Idriss was de bouwer van Fez, dat hij tot hoofdstad van het moorsche rijk verheef, maar tevens tot zetel der mohammedaansche godgeleerdheid, die hier een ongekenden bloei bereikte. Gebouwd in een diep ravijn, dat geheel door zeer dikke leemmuren afgezet is, moet men zich steeds verwonderen, dat een dergelijk enge stad honderdduizend inwoners kan herbergen. Als overal in Marokko kan men het onmogelijk begrijpen, dat achter die schijnbaar doode muren, zich plotseling de polslag van een bezige stad vertoont, en dat in haar nauwe straten de bevolking zich verdringt tusschen zwart aangeslagen vochtige muren.

Want Moulay Idriss koos deze plaats juist omdat er zoo bijzonder veel water was, dat in alle richtingen de stad doorkruist, en overal leven en vruchtbaarheid, maar ook vochtigheid en ziekten verspreidt. Ofschoon men U, in het midden der stad, de graftombe van Moulay Idriss zal toonen, weet ge reeds, dat deze in de heilige stad op den heuvel rust, en dat hier een leege kist staat, die echter met den heiligen mantel overdekt is. Hebben de Mooren onder elkaar ruzie, zoo wint diè partij zeker, die zich van dezen groenen mantel meester maakt, en komen er onlusten, dan is het een wedstrijd wie dezen mantel het eerste heeft. Toen in 1913, onmiddellijk na het uitroepen van het protectoraat, de Franschen in Fez aangevallen en gedeeltelijk uitgemoord werden, hadden de Mooren ook dezen mantel niet vergeten, die vóór in het gevecht gedragen werd, maar — toen ze verslagen werden — zagen ze toch wel, dat de heiligheid van den mantel niet tegen de Fransche kanonnen was opgewassen. Vlak in de buurt is de groote moskee Karaouyn, de beroemde Universiteit van den mohammedaanschen godsdienst, waar de Koran door de knapste schriftgeleerden aanduizenden studenten uitgelegd wordt.

Hier zijn we in het hartje van den Islam, te midden van alles, wat nog overgebleven is van de Moorsche beschaving. Vreemd is deze wetenschap en misschien gezocht de godgeleerdheid, maar wanneer wij den ernst zien, waarmede alles bestudeerd wordt, en de eenvoudige geloovigheid van den Moor, dan buigen wij het hoofd. Wel kunnen we doordringen in de godsdienstige verrichtingen van den Muzelman; we zien hem vijfmaal per dag langduurig en ernstig bidden, en niet zelden treffen we een koopman in zijn winkel die den Koran leest, maar het zal ons moeilijk, ja waarschijnlijk onmogelijk zijn, het geloofsleven van deze menschen te begrijpen.

(Slot volgt).

LEO KOOYKER.

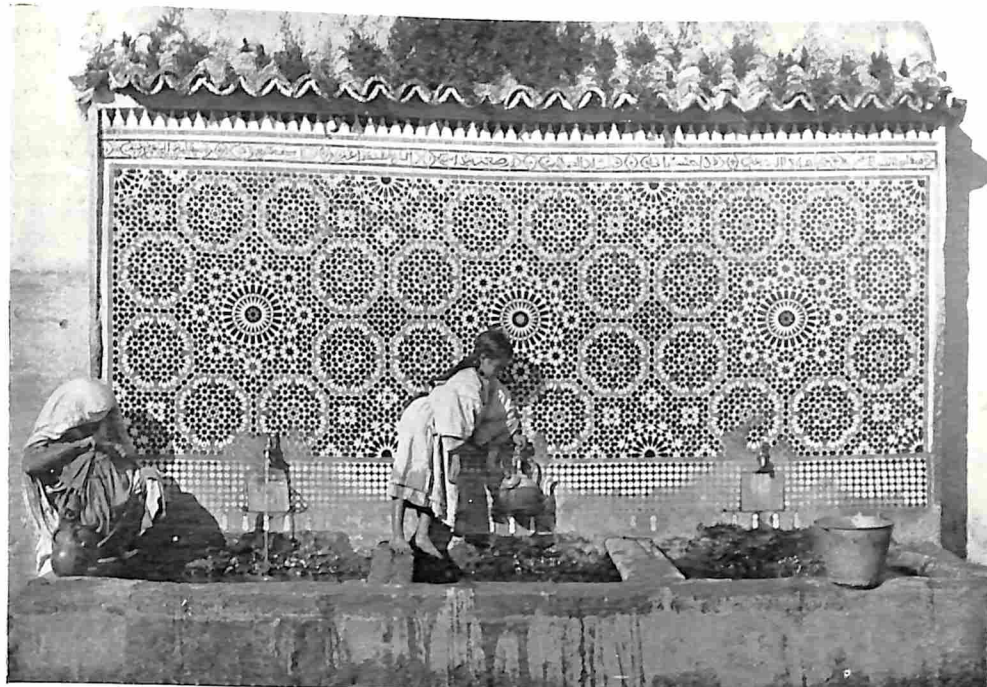
## LOF DER TREKSCHUIT.

De schrijver van *Batavia Illustratia ofte Hollandsche Chronyck*, een werk, dat in 1685 te 's-Gravenhage het licht zag, getuigt van Holland, dat het reizen daar zoogemakkelijk is,



FRANSCH-MAROKKO.  
STRAAT TE MAZAGAN, EEN KLEINE HAVENPLAATS  
100 K.M. TEN ZUIDEN VAN CASABLANCA.





FRANSCH-MAROKKO.  
MOZAIEKTEGELS VAN EEN BRON TE FEZ.

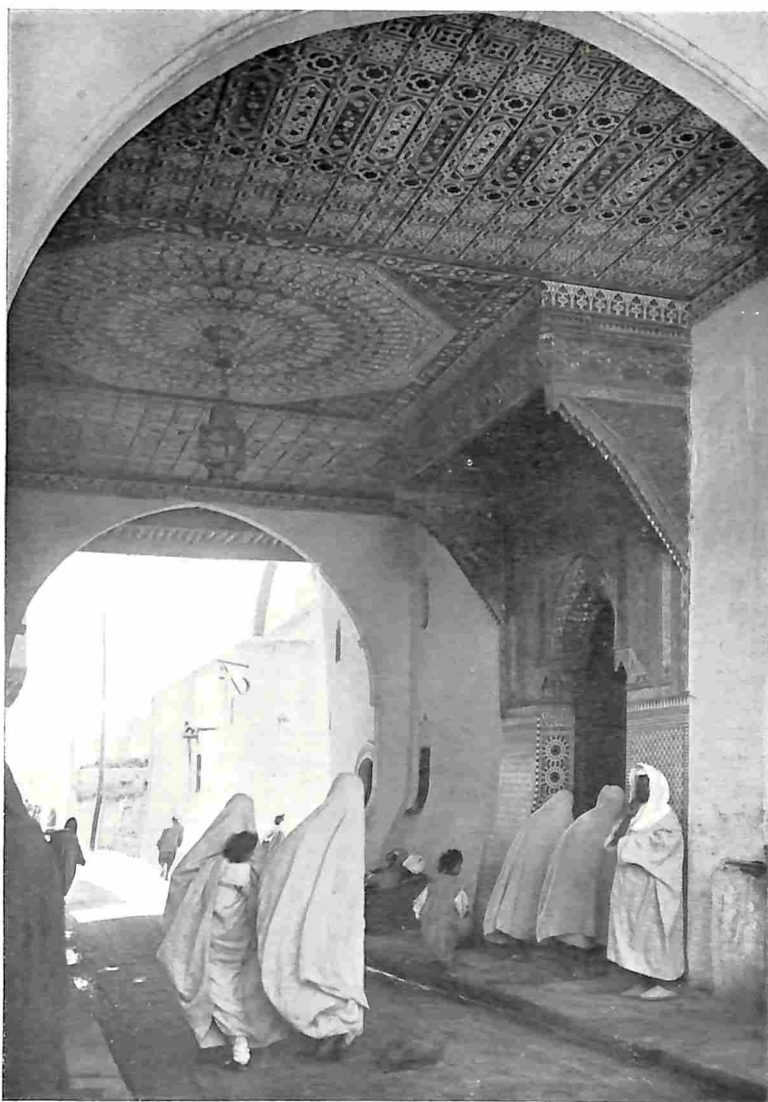
„door de ontallijke Zeil en Trek-schuyten, . . . . diemen (daar) „heen en weer siet kruyssen, het welk een groot gerief is voor „den Koophandel, die de situatie of gelegenheid des Lands „eigen is, daar de Vaarten soo gemeen en soo gemakkelijk „zyn, dat het klein Vaar-tuyg al veel by een alleen kan „gevoert werden; en een paart in eene Schuyt meer volk of „goed kan voort-trekken, dan vyftig met een Wagen, daar „het torsen en dragen den prijs van alle Waren van eenig „gewicht dapper vergroot. En datmen door dit gemakkelijk „reysen geen tyd en verliest, en by nagt en by dag op de „juyste en gesette tyd kan voort-komen, en ondertussen „geen saken versuymt werden, met datmen al voort-varende „slapen, eten, lezen en schrijven kan, en alsoo bij een naarstig „Man, voor dewelke het waarnemen van den tyd het grootste „natuurlijk gemak is, niet verlet of versuymt werd. „Daar by komt, dat de Vragten en Veer-gelden te sloop „soo reedelijk gestelt zyn, dat deselve niet het vierde part „komen te bedragen van de Vragten met de Wagens.”

Mr. C. BAKE. †

## NA DE PAASCHVUREN.

**H**ET feest der opstanding ligt weder achter ons en de dagen van Paschen hebben de lente gebracht — nu wellicht voor goed. ☼ Het lied van het nieuwe ontwaken heeft weerklonken voluit, en bij heesters, bloemen en vogels heeft het weerklank gevonden: het jonge groen is in bekoorlijke frischheid ontsproten, dotterbloemen bloeien en speenkruid en anemonen, en het volle koor der vogels zingt zijn voorjaarslied. ☼ Tot de grootste geneugten van de week tusschen Palmzondag en Paschen — de stille week met zijn gewijde herinneringen — hoort het Paaschvuurbranden. Een van die oude gebruiken, nog stammend uit heidenschens tijd, waarvan de beteekenis stadig-aan is verflauwd, maar die toch hier en daar stand blijven houden tegen de nivelleerende tijdstroomingen in. ☼ Op Palmzondag de palmpaschens, struiken van het buksboompje met haantjes van wittebroodgebak en kleurige papieren fleurig versierd, door de kleuters met trotsch-blijge gezichten rondgedragen. Op Paschen de aloude met uibast en cichorei in allerlei schakeering bruin gekleurde eieren met noten en sinaasappelen in een netje gedragen. Wat al vreugden voor het ontvankelijk kinderhart! En daartusschen, de heele Paaschvacantie door, het vuurtjestoken in de weilanden, — gevaarlijke liefhebberij in droger streken, waar bosch- en heibrand dreigt — hier te Giethoorn en zijn waterrijke omgeving een tamelijk onschuldig vermaak. Straks, als hoogtepunt, het gemeenschappelijk Paaschvuurbranden, niet zooals in oostelijker streken wel geschiedt, door het heele dorp gezamenlijk, maar groeps- of buurtsgewijs. ☼ Een tiental buurtgenooten-schooljongens gaan weken van te voren het dorp door, huis aan huis stellend de traditioneele vraag: „E-j ook nog wat veur Poaschen?” en met de punter

(een groote boot) wordt dan de buit naar de verzamelplaats vervoerd. De meeste boeren voelen wel zooveel voor het oud en eerwaard gebruik of, denkend aan eigen jonge jaren, voor de pret der jeugd, dat ze de vraag niet weigerend afwijzen. Stroo en rietafval, hout, hooi en takkebossen — de bakker staat er altijd wel een paar af — oude manden, al wat maar brandbaar is, is welkom. Als ieder zijn deel geeft, is spoedig een heele lading verzameld. ☼ Eindelijk is de dag zelf genaderd, al zoo lang met popelend hart verbeid. Gewoonlijk wordt de Zaterdagavond voor Paschen, ook wel de tweede Paaschdag, er voor uitgekozen. Overdag wordt het vergaarde materiaal in een vlot — een grootere schuit — gepakt en als het stil-aan donkert begint de tocht over de schemerduistere plassen, onder luid gezang. Op goed geluk af naar een weiland, waar men toevallig aanlandt. Als de lading, onder heftig gekrakeel soms, ontscheept is — er zijn te weinig hooivorken meegenomen en je zou elkaar te veel in den weg loopen, daarom kan niet ieder aan het uitladen meedoen en de werkeloozen gaat het toezien gauw vervelen —, maar als dan eindelijk de schuit leeg is en alles aan den wal, hoog opgetast tot een steilen hoop, fantastisch door een stel oude manden geflankeerd, dan wordt van alle kanten de brand er in gestoken en weldra stijgen hoog de vlammen op. ☼ 't Heeft geregend, het regent nog aldoor, zoodat de rook dicht wordt en zwaar, maar geen nood, het jeugdvermaak gaat toch door: het rennen door de rook van de eene kant van het vuur naar de andere. Aan stokken worden de brandende manden omhooggestoken, lichtende fakkels in den donkeren avond. ☼ De regen wordt feller en na enkele



FRANSCH-MAROKKO.  
DOORGANG MET OVERDEKTE MOSKEE-INGANG TE FEZ.



uren is de aardigheid er af. De terugtocht over het nu welhaast stikdonkere meer wordt ondernomen. Soms is het een dwaaltocht, vol spanning: 't is in de duisternis niet zoo gemakkelijk de vaart naar het dorp terug te vinden, maar het luide gezang kort de reis en het is er niet minder vroolijk om. ☼ Als eindelijk na dwalen en falen het dorp bereikt is, worden de thuisgebleven toeschouwers-uit-de-verte en de bezorgde ouders met juichende vreugdekreten begroet. ☼ De nachtrust is welkom voor de dorpsjeugd, die weer een van de heerlijkste dagen heeft doorgemaakt van zijn kleurrijk bestaan. ☼ ☼ Als ik een paar uur later in het diepst van den nacht nog eens even ga kijken, zie ik in de verte de vuren nog branden wijd en zijd. En ik denk aan het voorgeslacht uit lang vervlogen tijden, dat diezelfde vuren brandde, vreugdevuren over het lengen der dagen en het aanbreken van de nieuwe lente. En 'k voel me dankbaar dat hun symbolen gebleven zijn met hun heerlijke poëzie, dankbaar dat ook wij de Paaschvuren weer hebben mogen branden. Ook voor ons immers zijn het — zij het wellicht onbewust — vlammen van vreugde dat de zegeningen van voorjaar en prille zomer ons weer in hun volheid te wachten staan.

Giethoorn.

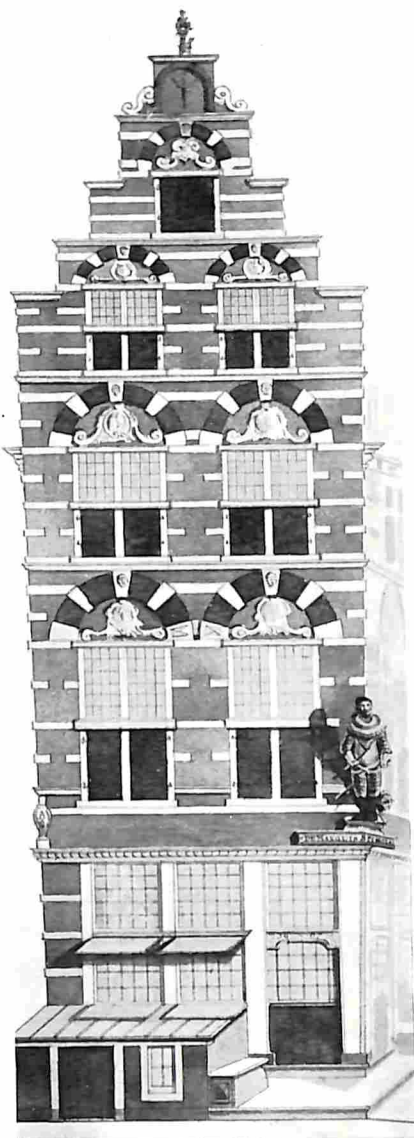
A. L. BROER.

### Het huis genaamd „de Marquis Spinola” te Rotterdam.

**W**ANNEER men het Rotterdamse Beursplein verlaat en wandelt langs Kolkade en Plan C, met zijn mooie winkelgalerij, komt men weldra aan de Roobrug en deze overgegaan zijnde, staat men voor het hoekhuis SpaanscheKade en Nieuwe Haven, met het beeld van den markies Spinola tegen den gevel. ☼ Ambrosius Spinola, geboren te Genua in 1569, overleden in 1630, bevelhebber van het Spaansche leger in de Nederlanden, toonde zich een bekwaam tegenstander van prins Maurits, vooral door de inneming van Oostende in 1604, welke vesting door aarts-hertog Albert twee jaren was belegerd. Toen er sprake was van een bestand of wapenstilstand, werd Spinola daartoe naar 's-Gravenhage afgevaardigd. 31 Januari 1608, zoo lezen wij in „Oude huizen van Rotterdam” van de hand van Dr. E. Wiersum, kwam de markies Ambrosius Spinola met andere onderhandelaars over het Bestand met een talrijk gevolg en ongeveer veertig paarden, negen muilezels, vier koetsen en honderdvijftig sleden met bagage, op zijn doorreis van Dordrecht naar 's-Gravenhage over het ijs te Rotterdam aan, en zette voet aan wal aan het Oude Hoofd, dat waarschijnlijk naar den voornamen Spanjaard in „Spaansche Kade” werd herdoopt. Van Reijn acht het niet onaannemelijk, dat deze benaming reeds vroeger aan de kade gegeven werd, als aanlegplaats der Spaansche schepen; toch komt het eerste ons waarschijnlijk voor. Van welk een groote beteekenis de aankomst van den Spaanschen parlementair voor Rotterdam geacht werd, vooral door de bewoners der kade, blijkt o.a. hieruit, dat de Engelschman John Shephard, die reeds in 1615 in het tweede huis van de Roobrug af een tabakszaak dreef, van meening was, dat ook de Spanjaard zelf hier in herinnering moest blijven, en naar hem zijn huis noemde. Ter Gouw oppert het vermoeden, dat in genoemd huis een hotel gevestigd geweest zou zijn, waarin Spinola zijn intrek nam, hetgeen echter door geen enkel bewijs wordt gestaafd en ook niet klopt met het protocol op het Gemeente-archief, waarin van geen hotel gesproken wordt. Het beeld stond er toen nog niet voor. Wellicht heeft de volgende eigenaar Willem Herris, die vóór of in 1622 met Shephard's weduwe trouwde, den naam aan het huis gegeven, waarvoor veel te zeggen is, want in 1622 wordt het aangeduid met de woorden: „daer jegenswoordig den Gekroonden Spinola

uithangt”. Willem Herris kocht 28 April 1624 het hoekhuis er bij en gaf na de verbouwing van beide panden in 1637 den naam aan het nieuwe gebouw, zooals bijgaande teekening aanduidt, die dus het historische huis weergeeft. Toen zal tevens het beeld van den Spaanschen veldheer op den hoek zijn aangebracht, misschien ook in den topgevel. Op een XVIIIe eeuwse teekening komt het beeld tweemaal voor, zoowel op den hoek als in den geveltop aan de zijde Roobrug. Het huis is langen tijd in deftigen staat gebleven, waarvoor de eigenaars en bewoners behoorlijk gezorgd hebben. Van de eigenaars geeft het protocol op het Rotterdamsch Gemeente-archief het volgende lijstje. 3 Sept 1597: Bartholemeus Maertensz., bakker. 27 Maart 1615 Jan Jansz. Schepper of Shephard, in tabak, daarna Willem Herris, getrouwd met de weduwe van Jan Jansz. Shephard. 1 Juni 1688 Goossen van der Graeff. 24 Dec. 1712 Neeltje van der Graeff.

25 Oct. 1720 Jan de Ligt, tabakverkooper. 15 Jan. 1766 Jan Allard. Mr. broodbakker. 30 Mei 1794. Michiel Pijpers. 13 Nov. 1807 Joseph Kumler. Men ziet hieruit dat er nog al eens een bakkerij of een tabakszaak in het huis gehouden werd. Ook thans is in het perceel een bakkerij gevestigd, waarvan de eigenaar, evenals een zijner voorgangers, Willem Herris, het hoekhuis er bij kocht. Ook wordt in een gedeelte van het perceel weer tabak verkocht. ☼ De mooie gevel tegenover de Roobrug is helaas in 1825 afgebroken; aan de andere zijde is evenwel nog veel in den ouden trant bewaard gebleven. ☼ Het beeld was van grenen hout en circa 1.60 M. hoog, zoo lezen wij in het Bulletin van den Oudheidkundigen Bond. De beeldhouwer is uiterst primitief te werk gegaan, de harnasversierselen bestonden uit zware kopspijkers met een hamer er ingeslagen. Bij een rukwind in September 1908 stortte het beeld van zijn voetstuk en werd zwaar beschadigd. De stukken werden zoo goed mogelijk bij elkaar gevoegd, en van een zeer dikke verflaag ontdaan, waarna de beeldhouwer S. Miedema, daartoe in staat gesteld door de mildheid van een Rotterdammer, er een afgietsel in gips van vervaardigde, dat na gebronsd te zijn, op het voetstuk werd geplaatst. De houten markies die het bijna driehonderd jaar uitgehouden had, werd in het Museum van Oudheden ondergebracht. K. L. SCHAMP.



HET HUIS DE MARQUIS SPINOLA TE ROTTERDAM IN 1637.  
Naar een teekening, berustende op het gemeente-archief aldaar.

### Van Menschen en Dieren

7) door G. D. ROBERTS.

**H**ET toeval had gewild, dat een dier kolossale witte inktvisschen, de zee-duivels van het diep-zee gebied, die in kudden van honderden leefden op een geschikte helling op eenige mijlen afstands, buiten zijn gewoon terrein was afgedwaald. Vermoedelijk was hij in beweging gebracht, verschrikt en op de vlucht gedreven door den aanval van een troep potvisschen. Zijn groote oogen, die alles zien wat er in de omgeving gebeurt, hadden de glinsterende neerdaling van het geraamte bemerkt en hij was gekomen om te zien wat er aan de hand was. Het was slechts langzaam gegaan, omdat deze dieren, tenzij er bijzondere reden tot spoed is, zich voortbewegen door hun groot lichaam over den zeebodem te slepen, inplaats van achteruit te zwemmen, zooals de kleine inktvisschen aan de oppervlakte doen. Toen hij dus op het tooneel verscheen, was er van den maaltijd niets meer overgebleven om zijn razenden honger te stillen. ☼ Deze witte en langzame zwerfer was volstrekt niet een der grootste van zijn soort. Toch was de slappe zak van zijn lichaam, met den platten, van een papegaaien-snavel voorziene kop, niet veel minder dan veertig voet lang, terwijl de tien wringende en tastende armen, ieder aan de basis zoo dik als een mans-dij — die in een bundel uit den kop groeiden als de bladstelen uit het boven-eind van een eetbaren wortel — er nog twintig voet aan toevoegden. De voelarmen, die aan de onderzijde alle gewapend waren





Foto C. Steenbergh.

HET HUIS DE MARQUIS SPINOLA  
TE ROTTERDAM.  
TEGENWOORDIGE TOESTAND.

kon blijven voor hun onpeilbaren blik. ☼ Die gruwelijke voelarmen tastten overal over de kale beenderen van het reusachtige geraamte en haalden er alle kleine schepseltjes af, die er nog op zaten, waarna zij de onbetekenende buit naar den afschuwelijken, knarsenden bek brachten. Een paar visschen, die onvoorzichtig genoeg waren geweest om zich in de omgeving op te houden, werden met angstaanjagende zekerheid en snelheid gegrepen, en eenige krabben en kreeften, die getracht hadden zich te verbergen tusschen de verpletterde overblijfselen der zee-lijes, werden opgepikt en in den papegaaïensnavel gestopt. Maar al dat kleine goedje diende slechts om zijn eelust te scherpen. Woedend sleurde het bleke monster zich op tot het boven op het geraamte lag, bleef daar enkele oogenblikken liggen waarbij het 't geheele karkas in beslag nam, en liet er zich toen log aan de andere zijde weer afglijden. Zijn niets-ontgaande blik had iets ongewoons opgemerkt in den vlakken steen die in de nabijheid lag. Dadelijk werden twee wringende voelarmen uitgestoken om de zaak te onderzoeken. Onmiddellijk hadden ze houvast, met een greep, die vast beet in de lederachtige huid van den zich schuilhoudenden visch. ☼ Maar in plaats van in doodsangst incen te krimpen, maakte zich een toemeloos woede meester van den speurder, toen hij bemerkte, dat hij ontdekt was en dat ontkomen niet meer mogelijk was. Hij was van een soort die nooit versaaude, maar tot het einde vocht. Zijn oogen werden groene vlammen en zijn reusachtige kaken beten wild in 't rond. De opengesperde kaken waren niet veel minder dan twee voet groot. Zij kregen een voelarm beet, waar deze vier of vijf duim dik was en, hoe taai die ook was, beten zij ze zonder moeite door. Maar op hetzelfde oogenblik zogen zich nog vier armen aan het lichaam vast — zoo vast, dat hoe hij ook draaide of sprong of beet, het hem niet mogelijk was zijn aanvaller verder kwaad te doen. Toen, niet snel maar onweerstaanbaar,

met sterke zuignappen, waren — vooral aan de uiteinden — zoo gevoelig als een ontwikkelde vinger, en ze waren alle voortdurend in actie met een steelsche, onderzoekende, slingerende beweging, die deed denken aan evenzoo vele witte en hongerige slangen. Maar wat het heele onuitsprekelijk monsterlijke wezen het meest op een benauwde nachtmerrie deed lijken, waren de oogen. Dit waren twee groote holle lenzen, zwart als inkt, ver vooruitstekend en zoo hoog, dat hun uiterste randen elkaar bijna ontmoetten boven op den kop. Zonder spoor van oogleden, volmaakt onbewegelijk en van grenzenloze kwaadaardigheid, zagen zij er uit, alsof niets verborgen

werd hij uit zijn ligplaats getrokken en opgesleurd in het rondwringende nest van zuigarmen. De groote, inktzwarte oogen keken hem uitdrukkingloos aan. Daarna ging de papegaaïensnavel wijd open en de speurder werd met den kop naar voren erin gestopt en opgeslikt in een langen, doodelijken slok. ☼ Voor het oogenblik tevreden met dit tamelijk voedzame maal, drong het witte monster zijn onbeschermde lichaam tegen en gedeeltelijk in het geraamte van den walvisch. Toen liet hij zijn zuigarmen slap voor en om zijn kop hangen en scheen daarop met open oogen in slaap te vallen. Toen de rust was weergekeerd, begonnen de klompjes glimwormen weer te gloeien, met de kruipende zeesterren in rose of groen en al de andere uitschietende, dooreen-krioelende, nauwelijks te onderscheiden spookachtige lichtjes, die het zwarte water overal deden gloeien. Alleen het mooie, zachte, fijne paarse vlammetje trilde en lokte niet meer boven den stil liggenden platten steen, die daar vijf honderd vadems diep had gelegen.

## III.

## DE VEETE.

De hond was een mooi, zwaar-gebouwd dier, geen rashond, maar toch een mengsel van goede rassen. Snuit en ooren en de fraaie gewelfde schedel toonden aan, dat er veel van den jachthond in zijn bloed zat. De golvende, goud-roode vacht en de haarbosjes aan staart en pooten wezen op den Ierschen setter, terwijl de ietwat kromme en korte pooten, de zware bouw van borst en schouders duidelijk wezen op de vreemde vermenging met een bulldog. Waar er zooveel tegenstrijdige elementen in zijn bloed waren, spreekt het vanzelf dat zijn humeur tamelijk wispelturig was; maar zijn verstand zorgde ervoor, dat dit hem nooit in ernstige moeilijkheden bracht, terwijl de boer wiens eigendom hij was, hem hoog schatte om zijn trouw, zijn moed en zijn fraai voorkomen. Als waakhond was hij de schrik van alle landloopers, die, nadat, ze vergeefs getracht hadden hem door lieve woorden te vriend te maken of hem te lokken met vergiftigde lekkernijen, liefst zoo ver mogelijk uit zijn buurt bleven. ☼ Maar niettegenstaande zijn plichten als waakhond, was hij volstrekt niet altijd op zijn post te vinden. De boer had zich geen moeite gegeven hem er aan te wennen bij het huis te blijven. Zijn opvoeding was evenmin met zorg geschied als zijn stamboom was bewaakt, en daar hij een groote neiging in zich voelde om op eigen houtje rond te zweiven, dacht hij er geen oogen-



Foto C. Steenbergh.

HET HUIS DE MARQUIS SPINOLA  
TE ROTTERDAM.  
GEDEELTE VAN DEN ZIJGEVEL.



blik aan, dat de plicht van hem eischte, in de omgeving der boerderij te blijven. ☼ Bovendien had de Iersche setter die hij onder zijn voorouders had, hem begiftigd met een hooge mate van rusteloosheid en nieuwsgierigheid. Hij hield er van te rennen over de open, heuvelachtige, hooger gelegen weiden, waar de marmotten hun holen hadden; of onderzoekstochten in te stellen in de dichte bosschen in het dal en op avontuur uit te gaan. Uit elk nog zoo onbeteekenend ding wist hij een avontuur te maken — een muizengat onder een boomwortel was soms genoeg om hem uren lang als gek te doen graven, overtuigd als hij was, dat op den bodem iets nieuws en buitengewoons verborgen lag. Maar waar hij het meest naar verlangde, was een tegenstander waarmee hij eens flink kon vechten — iets dat het vage, maar heftige verlangen bevredigen zou dat hij voelde in zijn groote kaken, zijn geweldige spieren en bovenal in zijn strijdlustig hart. ☼ Door dit verlangen beziel, volgde hij met hoopvol, schoon misplaatst enthousiasme, de sporen van beren en lynxen; maar, gelukkig voor hem, ontweken de beren en de scherpgeklauwde Canadeesche lynxen hem zorgvuldig. Een beer zou korte metten met hem hebben gemaakt; en wat de lynx betreft, zou hij misschien wel als overwinnaar het strijdperk verlaten hebben, maar zoo gehavend zijn door de verscheurende klauwen van de groote kat, dat hij waarschijnlijk doodgebloed zou zijn op zijn triomftocht naar huis. Maar zoo-

wel beren als lynxen wantrouwden hem te veel dan dat zij erover dachten den strijd met hem te wagen. Zij hadden hem gezien in gezelschap van den boer en het geweer van den boer. Daarom waren zij altijd overtuigd, dat als ze hem alleen zagen, de boer en zijn geweer ergens in de buurt moesten schuilen, gereed op hen aan te vallen als ze ooit zoo onvoorzichtig zouden zijn hem aan te vallen. ☼ Er waren natuurlijk in de bosschen en de hooger gelegen velden wel andere tegenstanders op wie de hond zijn lust in vechten kon hebben gekoeld. Er waren stekelvarkens

en er waren stinkdieren. Maar de hond was te goed op de hoogte, dan dat hij de kans wou loopen om zijn lichaam vol stekels te krijgen als een speldekussen met spelden; en zijn reukorgaan was te scherp, dan dat hij zelfs er aan dacht om in de nabijheid van een stinkdier te komen. Zoodat, als hij een dier beide onverschillige en arrogante kleine roovers ontmoette, hij zonder zich te schamen voor ze uit den weg ging en er wel degelijk op paste, dat hij ze niet kwaad maakte. ☼ Eens op een lentemorgen, toen het groen der berken nog licht en doorschijnend was, gebeurde het, dat de vergeefsche vervolging van een konijn hem veel verder door het heuvel-land voerde, dan hij tot nu toe gewend was geweest te gaan. Ten slotte raakte hij het spoor bijster, liep kwaad geluimd een anderen kant op, draafde over een lage, door de zon beschenen helling, en stond onverwacht tusschen een nest jonge vossen, die aan 't spelen waren bij hun hol. ☼ Drie vliegende, rossige stralen schoten in het hol. Maar het vierde jong had gegaapt, met gesloten oogen, juist toen de hond verscheen, en verloor zoo enkele kostbare seconden. Het sprong als een losgelaten veer, maar net even te laat. Een paar onverbiddelijke kaken sloten zich om zijn rooden pluimstaart en hielden hem vast. ☼ Het was klein maar dapper en het draaide zich om ten einde kwaadaardig te bijten naar zijn grooten vijand. Als 't nog een seconde geduurd had, zou zijn halswervel geknakt zijn tusschen de groote kaken

van den hond, maar op hetzelfde oogenblik snelde zijn moeder, de roode wijfjesvos, hem te hulp. Met een schrillen kreet van woede wierp zij zich op den vijand en haar kleine kaken scheurden diep in zijn nek. ☼ Verschrikt door de snelheid en felheid van dien aanval, liet de hond zijn prooi vallen en wendde zich met een zwaar gebrom naar zijn woeste, kleine aanvalster. Zij trachtte hem te ontwijken, maar hij was haar te vlug af en wist haar te grijpen, terwijl het bevrijde jong bevend in zijn hol kroop. ☼ Het noodlot van de arme kleine moeder was, dat de hond bulldoggenbloed in zijn aderen had. Als hij haar maar een seconde had losgelaten om een nader houvast te krijgen, of haar nog eens op een levensgevaarlijke plaats te bijten, zou zij, met haar ongelooflijke vlugheid en lenigheid, zich losgerukt hebben en hem spottend ontkomen zijn. Maar hij liet geen oogenblik los. Hij bleef steeds doorbijten, dieper en dieper en dieper. De vos scheurde en vocht dapper, tot de fraaie vacht van den hond rood zag van het bloed. Maar daar deze haar vast in zijn greep had, kon zij hem niet te pakken krijgen op een vitale plaats en kon zij niet diep genoeg doorbijten om hem te doen loslaten. Plotseling ging haar bek met een schellen kreet open, daarop volgde een gerochel en viel haar hoofd slap op zij. Met een diep gebrom schudde de overwinnaar het lichaam heen en weer om zeker te zijn, dat ze geen comédie speelde. Toen liet hij het onverschillig vallen, ging naar het

hol en besnuffelde het en draafde ten slotte naar huis. ☼ Het gevecht was niet zoo ernstig geweest dat zijn bulldoggenbloed zich had doen gelden, maar het zou gevolgen hebben, die hij niet kon voorzien. ☼ Zoowat tien minuten later, kwam de vader vos naar het hol toelopen. Toen hij het lijk van zijn wijfje zag, dat slap voor den ingang lag, bleef hij stokstijf stilstaan, oogen, ooren en neus onderzoekend en vol schrik wijd geopend. Na zoowat dertig seconden sloop hij vooruit en berook het lichaam. Toen besnuffelde hij het spoor van den hond, terwijl zijn nekharren te berge rezen.

Ten slotte kroop hij in het hol en overtuigde zich dat de jongen veilig waren. Toen hij na een paar minuten terug kwam, liep hij weer naar het lijk van zijn wijfje, likte het snel en medelijdend en ging op weg om het spoor van den hond te volgen.

## II.

☼ De hond lag aan het hek der boerderij en likte zijn wonden. Ze waren niet diep, daar de tanden der dappere wijfjesvos zoo weinig gelegenheid hadden gehad zich te doen gelden, maar ze waren talrijk en pijnlijk en ze maakten, dat de hond heel erg uit zijn humeur was. ☼ Alles was rustig op de boerderij, daar de mannen op de velden arbeidden en de vrouwen met het huiswerk bezig waren. Niets bewoog zich dan een paar kippen, die in het stroo krabden aan den anderen kant van den hof. Na eenigen tijd verveelde het den hond langer zijn wonden te likken en dus legde hij zijn kop tusschen zijn pooten en ging slapen. Juist op dat oogenblik verscheen den hoek der omheining, op zoowat tien of twaalf meter hond beloeren. In de dichtgeknepen, gloeiende oogen van den vos lag een blik van kille woede, van vastberaden, peinzende haat, die er op wees, dat hij niet van plan was zijn wraak door haastig optreden te bederven. En toch scheen het nu juist het geschikte oogenblik te zijn. (Wordt vervolgd).

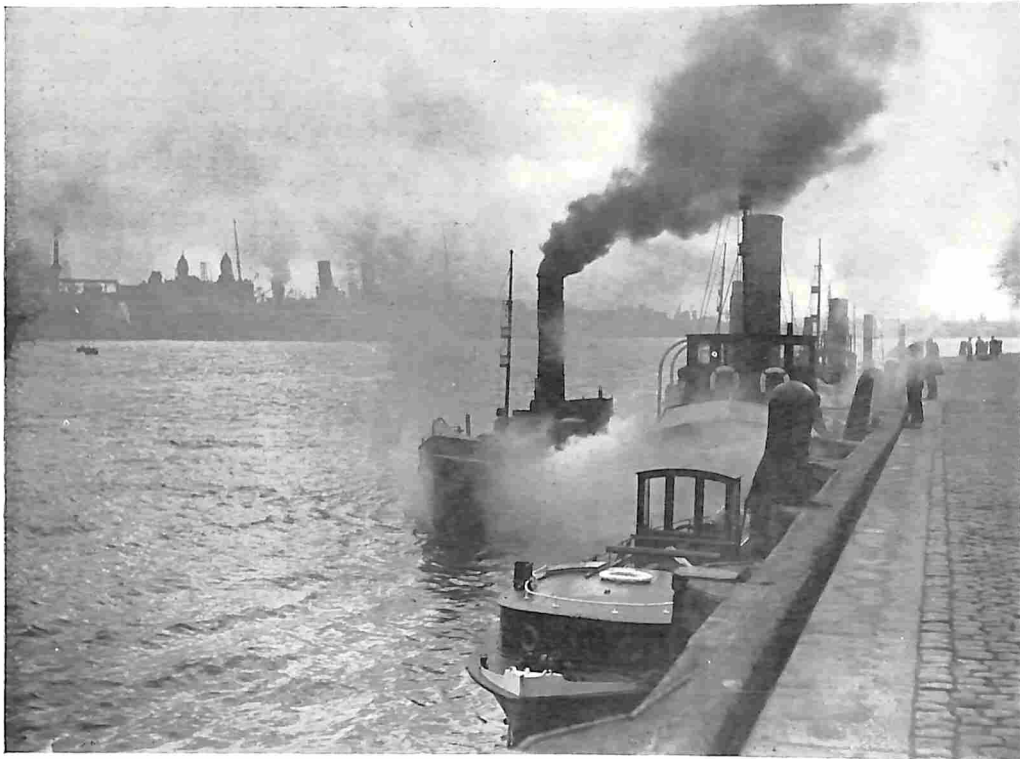


Foto C. Steenbergh.

DE MAAS TE ROTTERDAM OP EEN MISTIGEN VOORJAARSDAG.